

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י"ח חשוון תשפ"ב | דף היומי בבלי: ראש השנה טו | דף הכולל: ביצה יג.
דף היומי בהלכה: מסימן תרמ"ט סעיף ה' עד אמצע הסעיף בהגה "ומותר לכתחילה".
מוסר: חובת השמירה - פרק ד' מ"והנה האדם" עד תחילת פרק ה'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק כד 'וכבר מצאנו שהמלאכים' עד סוף פרק כה



להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

מדוע השנה לא קידש הגר"ד לנדו שליט"א את הלבנה בעשיית כמנהג הגר"א? | החזו"א השיב: "אם מפריע לו הרעש שיעזוב את בני ברק ויעבור לרמת גן" | הסגולה שקיבל אברך מאנגליה מהגה"צ רבי הערש קרויזר זצ"ל | 2256

הסיפור היומי

חלפו כמה דקות, ואל כיתה ו' נכנס המלמד,
לפתוח את היום. הוא מביט על שולחנו,
ומבחיך בפתק המונח עליו. הוא קרא את הפתק
שוב ושוב, ולא האמין למראה עיניו...



Yonatan Sindel/Flash90

מעשה שהיה, המחודד את החובה המוטלת עלינו לדון כל אחד לכף זכות

הכיתה הבוקר. הוא קרא את הפתק שוב ושוב, ולא האמין למראה עיניו: 'ברוך שפטרני מעונשו שלזה!', כך היה כתוב בפתק, בכתב ילדותי, באותיות גדולות וברורות.

המלמד התקשה להאמין: 'יוסי? דווקא הוא?!?! הילד המצטיין שאני ולא אחר נלחמתי כדי לשדרג אותו לכיתה הבאה, וברגע האחרון הוא נועץ בי חרב כה דוקרנית?!' כדי לוודא, שאל את תלמידיו מי הניח כאן את הפתק הלזה, והם אישרו כי אכן כן, יוסי הניח את הפתק על שולחנו, פתק בו כתובה ברכה 'מפרגנת' במיוחד: 'ברוך שפטרני מעונשו שלזה!'

עיניו של המלמד האדימו בזעם, כעסו היה נורא. לא רק שמדובר בחוצפה איומה, מדובר בבגידה כואבת. הרי כמה התמסר למען יוסי, כמה פעל למענו, כמה התאמץ כדי שימצא מקום בכיתה המותאמת לכישוריו ויכולותיו. והנה יוסי פוגע בו באופן כה נורא, פשוט דוקר אותו בלבד!

המלמד התקשה לחזור לשלוותו, נטל את הפתק ואץ רץ לכיתה ז'. הוא פתח את דלת הכיתה בתנועה חדה, נכנס פנימה

יוסי היה תלמיד כה מצטיין, בלי עין הרע, זרע ברך ה'. מוכשר מבני גילו, מבריק מבני כיתתו, עד שהמלמד שלו בכיתה ו' החליט שראוי ש'יקפוץ' שנה, ויעבור לכיתה ז' בעיצומה של שנת הלימודים. המנהל החינוכי בדק את העניין לעומק, בכל זאת - זהו נוהל חריג 'להקפיץ' תלמיד תוך כדי שנת הלימודים, אולם משנוכח לדעת כי יוסי אכן ילד כה מצטיין, מבריק ומוכשר - הבין שאין לו מה לעשות יותר בכיתה ו', ונקבע כי הוא עולה לכיתה ז'. המעבר נקבע ליום ראשון שאחרי חנוכה, בתום חופשה קצרה, כדי שבכל זאת יהיה כאן קצת ניחוח של התחלה חדשה. בהתרגשות אין קץ שב יוסי לספסל הלימודים, ופנה לכיתה ו' ליטול ממנה את מיטלטליו. משם, קורן מאושר ומחוייך מאוזן לאוזן, חש זכות כבירה לבוא בשעריה של כיתה ז', הוא כבר ילד גדול...

חלפו כמה דקות, ואל כיתה ו' נכנס המלמד, לפתוח את היום. הוא מביט על שולחנו, ומבחיך בפתק חצוף במיוחד, שההיגיון מחייב שמי שכתב אותו הוא יוסי, התלמיד המצטיין שעזב את

כלפיי באופן לא יפה, וכתבו זאת על פתק. זה פתק שכתבו לי, לא אני כתבתי אותו, בוודאי שלא למלמד!

עתה, היה תורו של המלמד להיבהל כדבעי. באותו רגע קלט את עומק הטעות שעשה, כיצד בייש את תלמידו לעיני כל הכיתה על לא עוול בכפו. לא יוסי כתב את הפתק, הוא בכלל לא ניסה לפגוע. את הפתק כתבו ילדים ליוסי, ניסו לפגוע בו, והוא רק ביקש ליידע על כך!

לשבחו של המלמד ייאמר, שכאשר התבהרה התמונה, לא נמלט מאחריות למעשיו, אלא שב לכיתה החדשה של יוסי, התנצל בפניו מעומק הלב על שפגע בו באופן כה קשה, ואף העניק לו סכום כסף - כדי שיקנה בו ממתקים עבור ילדי הכיתה החדשה... סיפור מדהים זה, אותו שמענו מפי המלמד - גיבור המעשה, מחדד עד כמה לעולם לא נוכל לפרש משהו כפי מה שהוא נראה לנו. תמיד נחשוש כי יש משהו שאיננו יודעים, יש פרטים שאינם בהירים. אולי כל מה שנראה לנגד עינינו - הוא רק חלק קטן מהתמונה, וכשתתבהר כולה - נגלה עד כמה טעינו במבט הראשון שלנו... לכן, הבה נדון כל אדם לכף זכות, מתוך הבנה שאיננו יודעים את התמונה המלאה, אין בכוחנו לעמוד על טיבה. הרבה יותר נכון, כדאי ורצוי פשוט לדון לכף זכות, לשער שחסר לנו חלק מהפאזל, ולראות כל פעולה, של כל אדם, באור חיובי.

(פניני פרשת השבוע, הובא בגיליון כף זכות)

בזעף, נעץ מבט ביוסי - תלמידו לשעבר, ושאל קצרות: 'יוסי, האומנם? האם אתה הנחת את הפתק הזה על שולחני?' 'כן', הנהן יוסי, ולנוכח אישורו פתח המלמד בצעקות, לעיני הכיתה כולה: 'האינך מתבייש? אני טורח למענך, עובד בשבילך, מתאמץ עבורך. כמה טרחתי כדי להעביר אותך לכיתה המתאימה לך, כמה מסרתי את נפשי כדי שתתפתח ותתחנך באופן המיטבי ביותר. זו ברכת הפרידה שלך? ככה אומרים תודה רבה?!'

המלמד התנשף קמעא, והמשיך: 'אז למרות שהודות למאמציי אני כבר לא המלמד שלך, אבל את סמכויות הענישה כלפיך טרם איבדתי. לך הביתה, שם תחשוב טוב טוב אם נאה או יאה לכתוב כך למלמד!' - חתם המלמד את צווחותיו, לנוכח עיניהם הנדהמות של התלמידים...

ויוסי? יוסי פשוט פרץ בבכי נסער. שתי עיניו כשני נחלי דמעות, הוא התנועע בהתרגשות ופניו סמוקות בביישנות. הוא השפיל את מבטו בחרדה, ואמר בשקט: תוך גמגום ביישני: 'אבל, אבל... אבל אני בכלל לא כתבתי את הפתק הזה... זה פתק שהילדים בכיתה כתבו לי, והנחתי אותו על שולחן המלמד - לטיפולו. אני לא כתבתי את הפתק למלמד, חבריי בכיתתי לשעבר - כתבו לי את הפתק, כנראה בגלל שקינאו בי...' - השיב הילד באימה...

'מה???' - המלמד היה המום...

'כן', השיב יוסי בין פעיות בכיו, 'אני הנחתי את הפתק על שולחן המלמד, כדי להודיע שכן כתבו לי ילדים, שהם התנהגו

קול העם

"תאמר לו", השיב החזו"א, "שאם מפריע לו הרעש - שיעזוב את ב"ב ויעבור לרמת-גן, כיון שבבני-ברק לא יהיה רחוב אחד שאין בו ישיבה וכמה בתי כנסיות!"



שתי עובדות ממרן החזו"א בעניין כבוד בתי כנסת והתפילה

ע"כ חזונו הנפלא של מרן החזו"א זי"ע שהתגשם במלואו. [הוספת המערכת: לפני למעלה מ-10 שנים, הגיע תורם והחליט להרחיב את הביהמ"ד של ישיבת 'עטרת ישראל' עוד בהיותה בשכונת בית-וגן בירושלים. הביהמ"ד החדש התרחב באופן ניכר והגיע בסמיכות לדירת אחד השכנים אשר הינו ת"ח. אותו ת"ח ומשפחתו שידעו לכבד בית ה' ולומדי תורה, לא רצו בשום פנים ואופן להפריע להרחבת הישיבה, בשקט הם קמו ועברו לגור בדירה אחרת בסמיכות כמה רחובות, למרות כל הקשיים הכרוכים בכך].

הסיפור השני, בענין כבוד התפילה סיפר לי ת"ח אחד על אביו שהינו ממשפחתו של מרן החזו"א, שבהיותו ילד שהה בבית מדרשו של החזו"א והמתינו למעריב. קרא לו החזו"א והחל לקרוא עימו מילה במילה ברכת 'מעריב ערבים', כשסיימו את

לרגל הארציטי למרן רבינו החזו"א זצוק"ל זי"ע, רציתי לשלוח לכם שני סיפורים ממקור נאמן על מרן זצוק"ל בעניין כבוד ביהכ"נ והתפילה.

הסיפור הראשון, סיפר לי ת"ח אחד ממה ששמע מהגאון רבי יצחק שניידמן זצוק"ל על מעשה שהיה עימו. ביום אחד כשיצא הגר"י שניידמן זצוק"ל מיישיבת 'תפארת ציון', ניגש אליו שכן הגר בסמיכות מקום וטען ששכן אחר אמר לו שהרעש של הלימוד בישיבה מפריע לו! ניגש הגר"י שניידמן למרן החזו"א ושאל מה לעשות?

אמר לו החזו"א א. למה אותו שכן שלח שליח ולא בא אליך בעצמו? ב. תאמר לו שאם מפריע לו הרעש שיעזוב את ב"ב ויעבור לרמת-גן, כיון שבבני-ברק לא יהיה רחוב אחד שאין בו ישיבה וכמה בתי כנסיות!

אוזנו לשמוע האם אני אומר את הברכה ממש או רק ממלמל, דבר זה עשה עלי רושם חזק וחיזוק גדול בכבוד התפילה עד היום הזה.

א.ק. ב"ב

(גיליון קדושת בתי מקדש מעט)

הברכה שאלו החזו"א איזו מילה הכי ארוכה בברכה זו, הוא חיפש עד שמצא את המילה 'במשמרותיהם'. סיפור זה נחקק בו כל ימיו וגרם לו לחיזוק בכל עניני תפילה.

וכע"ז זכורני שבילדותי התפללתי תפילת 'מעריב' ליד סבי מרן שר התורה שליט"א, וכשסיים מרן שליט"א את הברכה הטה

הסיפור היומי

אמר לי רבנו הגר"ק שליט"א, כי אתמול היה צורך שמישהו יוציאו בברכות התורה כי לא הצליח להירדם כל הלילה. שתק רבנו ולפתע המשיך לאמור: "אני יודע לעניות דעתי מדוע זה אירע..."



צורך סיפורים על עדינות ורגישות מיוחדת בענין בין אדם לחברו

הקבועים שלו.

שתק רבנו ולפתע המשיך לאמור: אני יודע לעניות דעתי [כלשונו] מדוע זה אירע, כי בלילה, הנכד הממונה על קבלת קהל אמר כי לא יהיה קבלת קהל, כיון שהיה צריך לנסוע לשמחה משפחתית, ואז אמרתי לעצמי, א"כ טוב הדבר שאספיק עוד ללמוד ולסיים את מסכת יומא - שאני אוחו כעת בלימודה. ולכן נענשתי. חשבתי שארוויח, לכן הפסדתי. והנה הלילה, שכן קיבלתי את האנשים, ברוך ה' נרדמתי מיד.



שמעתי על אברך יקר אחד שלקח הלוואה מהגמ"ח, וראה שטעה בעל הגמ"ח ונתן לו 100 דולר יותר. הלך להחזירו, אך בעל הגמ"ח לא היה בבית ורק אשתו היתה בבית, ולא היה מסוגל לומר לה שבעלה טעה והביא יותר כסף, ורק נתן את הכסף ואמר שזה שייך לגמ"ח, כי בעדינות נפשו לא יכול לומר כביכול גנות של בעל בפני אשתו.



בשמחת תורה תשפ"ב נלב"ע אחד מיוחד משכונת גבעת שאול, הרה"ג ר' דוד ברונר זצ"ל, ורבים הפליגו במעלתו. ונציין מעשה אחד של הטבה: אברך אחד מגבעת שאול, בהלויה שלו, הצטרף לרכב של כמה בוגרים מיישיבת נתיבות חכמה בה כיהן כמשגיח, וראה שהנהג בוכה בלי הפסק. שאלו, הרי אתה כבר לא בחור, למה אתה כל כך בוכה?

אמר לו, אני אספר לך מי זה ר' דוד ברונר. בער"ה האחרון הוא התקשר אלי, ואומר לי: אני זוכר שיש לך יום הולדת בער"ה, ומסתמא ביום כזה אף אחד לא יזכור ויברך אותך, ע"כ אני מתקשר לאחל לך מזל טוב והרבה שמחה.

(יאיר נזרו)

סיפר הגאון רבי ניסן גולדברג שליט"א:

שמעתי מעשה לאחרונה: בתחילת ר"ח אלול הגיע בחור לשיעור א' באחת הישיבות החשובות והגדולות, והניח את חפציו בארון. בסוף הסדר כשחזר לחדר רואה שאת כל החפצים שלו הניחו על המיטה, ומישהו לקח לו את הארון.

הוא יוצא לארוחת ערב, שם פוגש אותו בחור משכונתו שהוא כבר בשיעור ג' בישיבה ושואל אותו איך התאקלם. הוא סיפר לו שלקחו לו את הארון. הבחור אמר לו: אני אדאג לך, ואחרי שעה מביא לו ארון שניח את חפציו שם. בסוף השבוע מביא לו ארון חדש יותר ואומר שהוא הצליח להשיג ארון יותר טוב, ויקח את הארון הקודם.

ואז התברר לבחור בשיעור א' שהבחור בשיעור ג' נתן לו למשך כל השבוע את הארון שלו, ואת החפצים שלו הניח במזוודה עד שהצליח להשיג ארון חדש.



עוד שמעתי על מרן הגר"ד לנדו שליט"א שרגיל לקדש את הלבנה בעשי"ת כמנהג הגר"א, אבל השנה, לפי מיקום הלבנה, אם היה מקדש היה צריך לעמוד באמצע הכביש ואז הכביש יסגר. ואמר הגר"ד, א"כ נמצא שאני מחמיר ומפריע לאחרים לנסוע על הכביש. על כן אני אמתין עד מוצאי יוה"כ, שבכך לא תהיה הפרעה לאף אחד מהקידוש לבנה שלי.



סיפר לי ידידי הגר"א מן שליט"א דבר נורא, שאירע בכ"ח סיון תש"ע. וכך סיפר: אמר לי רבנו הגר"ק שליט"א, כי אתמול היה צורך שמישהו יוציאו בברכות התורה כי לא ישן כל הלילה, ואע"פ שעשה בלילה את כל העצות להירדם, לא איסתיעא מילתא. ואח"כ ביום הצטער הרבה בעייפותו כדי להשלים את הלימודים

"המשגיח של קמניץ אמר, שבמעשה הזה האבא בנה בנין של דורות! כל הגדולים למשפחות ארלנגר ושוואב שיצאו אחרי זה - הכל היה כתוצאה מאותו מעשה!"



עובדות נפלאות שסופרו אחר מיטתו של הגאון רבי אברהם ארלנגר זצ"ל

דבר מאד מעניין: אצל משפחת ארלנגר היו גאוני ישראל, וכן אצל משפחת שוואב (האמא של משפחת שוואב - היתה ארלנגר), בשני הצדדים הם היו גאוני גדולים.

וסיפרו על הסבא ארלנגר, שהוא היה יהודי בעל מעלה, והיו לו הרבה ילדים, ואחד הבנים שלו נסע פעם לעסקים במדינה אחרת, ולאחר שנסע מצאו שהוא שכח את הטלית שלו בבית. אז אביו [הסבא ארלנגר] נסע אחריו ממקום מגוריו מלוצרן שבשווייץ עד לאותה מדינה. היה צריך לנסוע ברכבת כמה שעות טובות.

כשהגיע למקום האכסניא של בנו בבית מלון, דפק בדלת, ובנו שאל - "מי זה?" אמר לו, "אבא". הוא נבהל ופתח מיד, אמר לו אביו: "שכחת את הטלית בבית".

"נו, אבא הביא לי את זה?" שאל הבן בשמחה.

אמר לו - "לא, לא, לא... אתה חוזר איתי כעת הביתה לקחת את זה!..."

המשגיח של קמניץ אמר, שבזה האבא בנה בנין של דורות. כל הגדולים למשפחות ארלנגר ושוואב שיצאו אחרי זה - זה היה מאותו מעשה. בנין לדורות!

דרך אגב, סיפר לי יהודי יקר, ר' יצחק כהן אחיו של הגאון ר' זאב כהן, שהוא היה פעם אצל הגאון ר' מרדכי שוואב, הוא היה גאון גדול, ושאל אותו ר' יצחק, על איזה אח היה הסיפור הזה של ארלנגר [שהוא שכח את הטלית]? אז הוא אמר לו.

וסיפר ר' יצחק, כשהגעתי חזרה לארץ כבר היה פה מוכן מכתב שנשלח מר' מרדכי, הוא כתב לו: לאחר שיצאת, עלה בדעתי שהרי החפץ חיים כותב שאסור לדבר על המתים, אז אולי זה דיבור לא כ"כ מכובד שהוא שכח את הטלית שלו, אז תעשה לי טובה, אל תספר את זה לאף אחד בשביל שאני לא אכשל חלילה.

אז הוא כתב לו מיד: תתפלא לשמוע, אבל ברגע שיצאתי מהחדר שלך - כבר שכחתי מה אמרת לי ועד עכשיו אני לא מצליח להיזכר... מעניין!

(גיליון ארחות חיים, נערך מתוך שיחתו השבועית בישיבת ארחות תורה)

שח הגה"צ רבי חזקיהו יוסף משקובסקי שליט"א: כעת נפטר הגאון הגדול ר' אברהם ארלנגר זצ"ל. הוא היה מתמיד ועמל בתורה בקנה מידה לא שגרתי. כל יום הוא היה רגיל להתפלל כוותיקין עם הנץ החמה, חוץ משבת קודש, שאז הוא היה קם בשעה ארבע לפנות בוקר, והיה לומד עד התפילה. הוא היה מתפלל עם הגאון ר' יושע בער, ולאחמ"כ עם הגאון ר' אברהם יהושע.

ושאלו אותו, מאי האי, למה בשבת אתה לא מתפלל בנץ? אז הוא השיב: יש לי כזה טעם בלימוד הזה, כזה גישמאק! חבל לי לאבד את זה. גם בשביל תפילת ותיקין לא שווה לי לאבד את זה...

הוא היה מתמיד עצום, וכמעט לא פסיק פומיה מגירסא. סיפר הבן שלו בהלויה מה היה נקרא אצלו 'בין הזמנים': הוא למד בבין הזמנים כמו במשך הזמן, בצורה רגילה ממש, מלבד שבת אחת. בדרך כלל בשבת הוא היה קם בארבע לפנות בוקר ללמוד, ואחרי הסעודה הוא היה הולך מעט לנוח וביקש שיעירו אותו, הוא לא ישן הרבה; חוץ משבת אחת שהוא אמר: "היום אל תעירו אותי. תנו לי לישון כמה שאני צריך". וכשקם, הוא אמר: "יצאתי ידי חובת 'בין הזמנים'!..."

פעם, כשהוא לימד בישיבת 'קול תורה', הוא שמע שיש בחורים שלמדו נהיגה, והוציאו רשיון נהיגה [זה נגד הדעה של הישיבה, ונגד דעת גדולי ישראל]. אז הוא אמר: שמעתי שיש חצופים שעשו רשיון נהיגה, אבל אני לא מבין אותם, הרי בשביל מה הוא עושה את הרשיון בתור בחור, הרי אין לו כסף בשביל לקנות מכונית. אלא מה, מישהו יתן לו מכונית. אבל מי נותן היום מכוניות בחינם?... רק באוטו פח זבל... שם העירייה תתן לו בחינם בשביל שיעבוד שמה. אז בשביל מה למדת נהיגה, בשביל להיות בפח זבל!...!

אחד הסיפורים המעניינים שנשמעו גם אצל הראש ישיבה, זה

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?  [שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il](mailto:dirshu@dirshu.co.il) 



מעשה היה לפני יותר מ-40 שנה, באברך מאנגליה שסבל בעיניו, והגיע לארץ ישראל וחיפש צדיק ירושלמי שיברך אותו וייתן לו סגולה לרפואה...

דרכים. (ידוע שבשעתו בשכונת גאולה היו מדביקים מודעות שלא מתאימות בכלל לרוח התורה, ובלילות היה מגיע רבי הערש והיה לוקח סולם עם דלי וסיד ומורח את הסיד על המודעות וחוזר לביתו ללא פחד. עוד סיפרו עליו שבאו להגיד לו ביום שביעי של פסח שבמאפיה פלונית הכינו כבר עיסה של פיתות למוצאי החג, ולא מבעיא שזה מכשיל את כולם בחמץ שעבר עליו הפסח, הרי זה בל יראה ובל ימצא על כל כזית. והוא לקח דלי נפט ושפך על כל העיסה. יכלו להרוג אותו והוא לא פחד, זה היה פשיטא אצלו. הוא לא היה סתם קיצוני, הוא היה צדיק. אני זוכר שבנערותי כננסתי לבית כנסת במאה שערים בשבת בצהריים כחום היום, וראיתי אותו יושב על יד השולחן ולומד מתוך התמדה ומתיקות. כמה קינאתי בו במתיקות הזאת. הוא היה אדם צדיק אמתי, ובניו היו ג"כ גאונים גדולים, רבי זונדל בעל האור החמה, ורבי בער בעל הדבר מלך).

האברך ביקש ממנו עצה מה לעשות לכאבי העיניים, והוא הבטיח שאם הרב ייתן לו עצה הוא יקיים אותה. אמר לו רבי הערש: תהיה בעל עין טובה. ודבר נוסף, שיגיד בכוונה גדולה כל יום את ברכת פוקח עיוורים. ואכן קיבל את עצתו וב"ה היה לו שיפור רב. תראו מה היא מעלת עין טובה.

(גיליון 'להשיב נפש')

שח המשגיח הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א: ישנו סיפור שאנחנו רגילים להזכיר, על אברך שהגיע מאנגליה לפני יותר מארבעים שנה, והוא סבל על העיניים ל"ע, הוא הגיע לארץ ישראל וחיפש צדיק ירושלמי שיברך אותו וייתן לו סגולה לרפואה.

וידוע שבירושלים יש הרבה צדיקים נסתרים שמסתובבים שכל הש"ס היה כמונח בכיס (כלשון הגמ' במגילה ז, א). שמעתי פעם הגדרה ממרן החזון איש, שבירושלים מסתובבים 'שמות' על הרצפה ואנשים דורכים על זה. היהודים האלו יודעים ש"ס ולא שומעים עליהם. שמעתי ווארט מחסיד של רבי שלמק'ה מזוועיל שהיה קדוש ה', איש אלוקים, שאמר שישנם אנשים בירושלים שאם הם היו בחו"ל הם היו גדולים ומפורסמים מאוד ופה בא"י הם פחות נחשבים ופחות מורגשים, והוא הסביר שקדושת ארץ ישראל קצת מאפילה עליהם, וכמו זרקור אור גדול שמפחית אור קטן יותר, אבל בחוץ לארץ שיש חושך אז יותר מרגישים את אור התורה.

אותו אברך מצא באמת צדיק גדול, ומי אני שאגיד אבל לית מאן דפליג שהגאון הצדיק רבי הערש קרויזר זצוק"ל, אביו של מורי ורבי הגאון רבי זונדל זצוק"ל, היה צדיק וגאון גדול. הוא היה הולך עם סלים ומחלק אוכל למסכנים, והיה הולך בצדי

השו"ת היומי

שמע ברכת 'המבדיל' באמצע שבירך 'בורא מאורי האש' - האם יצא ידי חובת הבדלה?



משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

לאכול עד שיחזור ויבדיל. תשובה: הנה המשנ"ב סוף סי' רצ"ז כתב על הנהגה זו שמברכים בעצמם על הנר והבשמים בשעה שאומר המברך ברכת המבדיל, שזה שלא כדן, שהרי צריכים להקשיב לברכת ההבדלה ולא לברך אז ברכה אחרת, אך לא ביאר להדיא שגם בדיעבד יש לחזור ולהבדיל. ומצאנו עוד בס' קס"ז ס"ק מ"ה במי שברך על נטילת ידיים

שאלה: מעשה באדם, שבמוצאי שבת כששמע הבדלה במקום שבו התארח, היו הרבה אנשים, והעבירו את הנר כדי שיוכלו להנות לאורו, והוא בירך בעצמו בורא מאורי האש, אך המבדיל לא המתין עליו והתחיל ברוך... המבדיל בין קודש לחול, תוך כדי שאותו אדם מסיים ברכת מאורי האש. והשאלה היא האם יצא ידי חובת הבדלה, או שמא מכיון שכשברך הבעה"ב הוא עסק בברכה אחרת, לא עלתה לו ברכת המבדיל, וכעת ביום ראשון אסור לו

ובזה יש לבאר דברי המשנ"ב ס"י תרצ"ב גבי קריאת המגילה, ששם דן מצד שאינו שומע את הקורא, משמע שאם היה שומע היה מועיל, ששם דינו כברכה ארוכה. ועוד מצאנו בתוס' סוטה (לט:) שכשמדבר ושומע אחרים, בזה תרי קלי לא משתמעי אף בדברים הבאים מזמן לזמן ע"ש. מכל זה נראה שצריך לחזור ולהבדיל ורק אח"כ יוכל לאכול. והמבדיל בין קודש לחול חטאתינו הוא ימחול, ובתורתו הקדושה יאר לנו בלי מכשול.

בשעה שבעה"ב ברך המוציא, שלא יצא, כיון שצריך לשמוע את המברך ואל להפסיק בדברים אחרים, ובשעה"צ הוסיף, שאף אם יאמר שכוון לדברי המברך לא יצא, דהוי כאלו סח באמצע הברכה שברך בעצמו.

והקהילות יעקב (בספר כתבי קה"י החדשים סי' י"א) ביאר בדת המשנ"ב, דיש חילוק בין ברכה קצרה, ששם הפסק מעכב בדיעבד, לסח באמצע ברכה ארוכה שאינו מעכב. והוסיף, שאם דיבר בשעה שאמר המבדיל תחילת הברכה ברוך אתה... בזה יש לדונו כברכה קצרה וצריך לחזור.

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

מהי הסיבה שרבים טועים וסבורים ששלילת מעלות הזולת אינה גנות?



הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

יתברך, שווה הוא בדרגתו לכל אדם שניחון בכישורים מרובים. כנגד הנחה מוטעית זו כותב כאן ה'חפץ חיים', שהדבר אסור משום לשון הרע, משום שלמעשה על ידי דיבורים אלו יורד ערכו של הזולת בעיני השומעים, וכן עלול להיגרם לו נזק שלא כדין, וכפי שהוא מפרט - נזק בשידוכים או בפרנסה ועוד.

ה'חפץ חיים' מציב כאן בפני הלומד מעין מראָה, ומציע לו לבחון את עצמו: אם היו מספרים עליו שאינו חכם וכיוצא בזה - כמה היה מתרעם על כך, והיה חושב על המספר שאמר זאת רק מחמת רוע לבו ורצונו לגנותו ולהשפילו - "וכשאתה עושה כן לחברך, שבכמה עניינים הוא טוב יותר ממך לה' ולבריות, אין זה נחשב בעיניך לעוון כלל! ראה את העיוורון הגדול שיש בזה".

בסעיף הנלמד היום (כלל ה' סעיף ב) ובסעיפים שלאחריו, מביא ה'חפץ חיים' דוגמאות לדיבורי לשון הרע אסורים, שהמכשול בהם נפוץ משום חוסר ידיעה. והוא מקדים ואומר - "אבקש שאל יהיה לפלא בעיני הקורא במה שאאריך בו ואציע כל פרט בפירושו, כי א חשוב אולי יתן ה' שעל ידי זה תסור מעט מהמכשלה הגדולה הזו".

הדוגמאות שמביא ה'חפץ חיים' עוסקות בדיבורים על שלילת מעלות אצל הזולת, כגון שאינו חכם וכדומה. ב'ביאורים ומוספים' מביאים כי הסיבה שרבים טועים בזה וסבורים שאין בכך גנות היא, משום שאדם חסר כישרון או חכמה אין זה באמת גנות עבורו. כי הרי כך נולד, ואדרבא, אם ימלא תפקידו כפי שחננו ה'

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.



מדוע חתם הרה"צ ר' זלמן בריזל ערבות למרות שניזוק מכך?

ראש השנה דף טו

דאתרוג קשיא ליה ידא

את שפתיו ולא הגיב על כך. הוא פנה לאשתו בנועם, ואמר לה: 'תראי אשתי היקרה, תפילין כבר אין לי; גם אתרוג אין לי. אבל שלום בית יהיה לי! אני מודיע לך שאין לי כל קפידה וכעס עלייך!' (שמחה בבית)

מסופר על הצדיק רבי זלמן בריזל זצ"ל מירושלים עיה"ק, שלא אחת היה נאלץ לשלם ערבויות בסכומים גדולים עבור אנשים שהתקשו בהחזרת חובותיהם, אך כל אלו לא מנעו אותו מלהמשיך להעניק את ערבותו לכל דורש.

פעם אחת, לאחר שפרע ר' זלמן ערבות גדולה עבור איש אחד, נדהמו בני המשפחה לראותו עוד באותו היום כשהוא חותם על ערבות נוספת. ניסו בני הבית לעכב בעדו, אך ר' זלמן השיבם בפליאה: "שערו בנפשכם, אם אדם שילם על אתרוג מהודר סכום גדול, והנה נפסל האתרוג, כלום עתה ימנע מלקנות אתרוג חדש ומהודר? מאי שנא?"

(בדידי הוה עובדא)

דומה שאין מי שלא מכיר את הסיפור על האתרוג של רבי מיכל'ה זלוטשובר זצ"ל. צדיק זה הידר תמיד במצוות אתרוג, ולמרות שהיה עני מרוד, התאמץ לרכוש את ההדר שבהדר. פעם, כשלא היתה בכיסו פרוטה לפרוטה, החליט למכור את התפילין היקרות שהיו בביתו מירושת בית אבותיו ולא שימשו אותו בקיום מצוות תפילין, ובכסף שקיבל הלך ורכש לעצמו אתרוג מהודר.

אשתו הרבנית, ששמעה על כך, נכנסה לחדרו ופתחה בצעקות: הרי כמה פעמים ביקשתי ממך למכור את התפילין הללו, על מנת להביא פרנסה לביתנו, ולא הסכמת בשום אופן, והנה עכשיו לשם קניית אתרוג מהודר הלכת ומכרת את התפילין היקרות?! למה עשית כך?!

ולא נתקררה דעתה, עד שנטלה את האתרוג המהודר שהיה על השלחן, והשליכה אותו על הרצפה. האתרוג, אין צריך לומר, נפסל מיידית, והפיטם שלו נשבר לחלוטין.

כותבי הקורות מספרים שרבי מיכל'ה התגבר על עצמו נשך

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666



David Cohen/Flash90

האם ביום הושענא רבה צריך שהאתרוג יהיה שלם?

של החג; וחכמינו ז"ל תיקנו ליטול ארבעת המינים בכל מקום גם בשאר ימי החג. אולם, את שני התנאים הראשונים, 'לקיחה תמה', ו'לכם', לא הצריכו חכמים בשאר ימי החג. ונחלקו ראשונים בנוגע לתנאי השלישי - דעת רוב הראשונים, שאף הוא נדרש רק ביום הראשון, וכך פסק השולחן ערוך; ויש אומרים, שהוא נדרש בכל שבעת ימי החג, וכך דעת הרמ"א. ויש שכתבו, שבכל ימי החג ראוי שארבעת המינים יהיו שלמים ונאים, משום 'נוי מצוה'; ויש שכתבו, כי יתכן שעל פי קבלה צריך שארבעת המינים יהיו שלמים במשך כל שבעת ימי החג.

[שו"ע תרמט, ה, ומשנ"ב ל, לג רלה; ביאורים ומוספים דרשו, 58]

על מצות ארבעת המינים, נאמר בתורה: "וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר". וחכמינו ז"ל דרשו מכך שלושה תנאים לקיום המצוה: 1. וּלְקַחְתֶּם - וּלְקַחְתֶּם, שהלקיחה תהיה 'תמה', והיינו, שארבעת המינים יהיו שלמים ולא חסרים, וזוהי סיבת הפסול המכונה 'חסר'. 2. לָכֶם - שארבעת המינים יהיו שייכים לנוטל עצמו. 3. הָדָר - שהמראה של ארבעת המינים יהיה הדרור ונאה; וכגון, שלא יהיה באתרוג 'שינוי מראה' הגורם לחיסרון בהדרור.

מן התורה, מצות נטילת ארבעת המינים כל שבעת ימי החג, היא רק בבית המקדש, ואילו בשאר המקומות, רק ביום הראשון

האם מותר ליטול ארבעת המינים של חברו ללא בקשת רשותו?



ויש להיתר זה מספר הגבלות: 1. אם הבעלים נמצאים במקום, חובה לבקש את רשותם. 2. אין ליטלם בקביעות במשך כל ימי החג, משום שיתכן כי הבעלים מקפידים על כך. 3. לא ייטלם אנשים רבים יחד, משום שבאופן זה מצוי שארבעת המינים מתקלקלים, וברור כי הבעלים מקפידים שלא יעשו כן. 4. אסור להוציאם מהמקום בו הם מונחים, כיון שיתכן שהבעלים מקפידים שלא יעשו כן. 5. בכל מקרה שיש להניח כי הבעלים מקפידים שלא ייטלם ללא בקשת רשות, אסור ליטלם אף באופן חד פעמי, כיון ש'שואל שלא מדעת' דינו כגזלן.

[שו"ע תרמט, ה, ומשנ"ב לד; ביאורים ומוספים דרשו, 51, 53 ו 55]

כאמור, מהיום השני של חג הסוכות והלאה, אין צורך שארבעת המינים יהיו שייכים לנוטל עצמו. ומותר אף ליטול ארבעת המינים של אחר ללא ידיעתו, משום שאנו מניחים כי כל אדם מתרצה בכך שיקיימו מצוה בחפציו.

והיתר זה, אמור גם ביחס לכל הנענועים הנהוגים, למרות שאינם מעיקר המצוה. וכמו כן, הוא אמור אף ביחס לאשה, אשר למרות שאינה מחויבת במצוה, נחשבת נטילתה לקיום מצוה, ויש לה שכר על כך. ונחלקו הפוסקים, אם היתר זה נאמר גם ביחס לארבעת המינים השייכים לקטן.

האם מותר ללמוד בספר פרטי המונה בבית הכנסת ללא בקשת רשות?



תלמוד תורה היא ללא כל גבול, ובודאי קיים חשש שהספר יתבלה על ידי השימוש הממושך בו, וממילא, אסור הדבר אף לזמן קצר. ברם, יש מגדולי האחרונים שכתבו, שבספר המונח בבית הכנסת, מותר ללמוד ללא בקשת רשות, כיון שהמביא ספר לבית הכנסת, מביאו על דעת כן. אך כמובן, גם כאן קיימת ההגבלה - שאין להוציא את הספר מבית הכנסת למקום אחר אף על מנת ללמוד בו; ובהקשר זה, כתבו ראשונים, שיש תקנה קדומה שלא להוציא ספר של חברו מבית הכנסת ללא רשותו; והרמ"א העתיק תקנה זו בשולחן ערוך.

[משנ"ב תרמט, לד, ושעה"צ ל; ביאורים ומוספים דרשו, 52 ו 55]

בהמשך לאמור: ההנחה כי אדם מסכים לכך שיקיימו מצוה בחפציו ללא בקשת רשותו, אמורה לגבי מצוה שזמנה מוגדר וקצוב, כגון נטילת לולב, שמתקיימת בנענועו מספר פעמים כנהוג; או עיטוף בטלית של חברו, שזמנו מוגבל למשך התפילה, וכדומה.

אולם, כשמדובר במצוה בלתי מוגבלת, אין להניח שאדם מסכים כי ישתמשו בחפציו ללא הגבלה, שהרי הם יתקלקלו; ומאחר ואין קיצבה מסוימת לדבר, אסור לקיים מצוה כזו בחפציו של חברו אפילו במשך זמן מועט.

ולכן, אסור ללמוד בספר של חברו ללא רשותו, שהרי מצות

* עצי פרי, או עצי בושם, וכיוצא בהם, שניטעו לצורך כוהני עבודה זרה, דהיינו כדי שירוויחו ממכירת הגידולים - אסור לקנות את גידוליהם, אולם, הם מותרים בהנאה. ואם לא ניטעו מתחילה לצורך רווחי כוהני העבודה זרה, (ולא לשם נוי לעבודה זרה), אלא רק לאחר נטיעתם הוחלט להעמידם לרשות הכוהנים, על מנת שירוויחו ממכירת גידוליהם - מותר לקנות את גידוליהם.

* ארבעת המינים שמקורם בעצי עבודה זרה של גוי, ואינם אסורים בהנאה - ניתן, בדיעבד, לצאת בהם ידי חובה, אך לכתחילה, אין לעשות זאת, משום שהם מאוסים לשימוש נעלה זה של קיום מצוה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

חדר שינה שבסוכות הופך לסוכה - האם לאחר החג צריך לקבוע בו את המזוזה מחדש?



יברך על קביעת המזוזה מחדש. וכמו כן, באופן שיש חדר חיצוני המוביל אל חדר זה שעושים בו את הסוכה - יש אומרים שבמקרים מסוימים צריך להעביר את המזוזה לצד השני, למשך ימי החג; אך לא נהגו כן.

[משנ"ב תרכו, כא; ביאורים ומוספים דרשו, 27]

סוכה פטורה ממזוזה, מפני שהיא דירת עראי. ואף חדר החייב בכל ימות השנה במזוזה, אשר מסירים את גגו והוא משמש כסוכה - פטור בימי החג ממזוזה, משום שהדיוור בסוכה בימות החג, נחשב כעראי, ולא כחלק מדיוור הקבע של כל השנה. ויש שהורו, שלאחר החג צריך לקבוע את המזוזה מחדש בחדר הפנימי; ויש חולקים, וכן המנהג, אך גם הרוצה להחמיר בדבר, לא

077-2222-666 או *4992



קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הלוח היומי

י"ח בחשוון | הגאון רבי נחום ב"ר אריה צבי
פרצוביץ ר"י מיר זצ"ל בעל 'חידושי רבי נחום'



יארצייט:

תרכ"ג: הגה"צ רבי ישעיה ב"ר ישכר ברדקי זצ"ל
תרע"א: הרה"ק רבי יחזקאל ב"ר אברהם ישכר הכהן מראדומסק זצ"ל בעל 'כנסת יחזקאל'
תשי"ז: הרה"ק רבי יעקב ב"ר יצחק מהוסיאטין ת"א זצ"ל בעל אהלי יעקב
תשל"א: הגאון רבי רפאל ברוך ב"ר יעקב טולידאנו זצ"ל אב"ד מקנס
תשמ"ז: הגאון רבי נחום ב"ר אריה צבי פרצוביץ ר"י מיר זצ"ל בעל 'חידושי רבי נחום'



חסד או עסקת חליפין?

הגה"צ רבי ניסים יגן אמר: אם השכן מבקש ככר לחם, ואתה נותן לו כדי שתוכל לבקש ממנו דבר מה כשתצטרך - הרי שמעשה הזה אינו לשם שמים, וערכו יורד לאין שיעור!

מי שנותן לשני על מנת שגם השני יתן לו אינו עושה חסד, אלא מבצע "עסקת חליפין"... חסד צריך להיות במטרה טהורה אחת ויחידה: להיטיב עם הזולת כדי לעשות נחת רוח להשי"ת.

(נתיבי אור ערך חסד עמ' רנח)

בעת שאנו עוזרים לשני נשתדל לכוין לשם מצות חסד, ולא כדי לקבל ממנו טובת הנאה אחר כך.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il